

Bojové možnosti americké taktické letecké armády při podpoře pozemních vojsk v soudobé operaci

V západních kapitalistických státech dochází v posledních letech k řadě změn v organizaci vojsk a operačně taktických normách. Tyto změny jsou motivovány jednak objektivně existujícími vlastnostmi nových bojových prostředků, zaváděných do výzbroje všech druhů ozbrojených sil, jednak závěry z diskuse o charakteru budoucí „velké“ války a úloze a místu jednotlivých složek ozbrojených sil při vedení operací na počátku a v průběhu válečného střetnutí dvou světových soustav.

Tato na první pohled akademická a kompetenční diskuse je přímým odrazem sporů existujících mezi velením amerických vzdušných, námořních a pozemních sil, v nichž představitelé jednotlivých složek často více hájí zájmy dodavatelských monopolů a trustů než skutečné potřeby vedení moderní války.

Tyto spory se projevují zvláště zřetelně mezi představiteli pozemních vojsk a vojenských vzdušných sil, zatímco velení námořních sil disponující vlastní námořní pěchotou a námořním letectvem zůstává poměrně stranou.

Různé zájmy vedly k vytvoření dvou různých teorií o charakteru budoucí války, které se v některých oblastech scházejí, v jiných diametrálně rozcházejí.

Představitelé letectva zdůrazňují, že příští „velkou“ válku rozhodne hromadné zasažení prostředků vzdušného napadení, nosičů atomových a vodíkových pum, letounů a řízených střel různého typu a určení. Při dovedném využití těchto prostředků a dosažení operačně strategického překvapení bude prý možno válku v podstatě rozhodnout již v počátečním období v trvání do 30 dnů, v nichž pozemní vojska ani nebudou s to náležitě rozvinout své operace k dosažení strategických cílů. Jeden z vedoucích činitelů amerického letectva generál White dokonce předpokládá, že rozhodující fáze konfliktu proběhne již v prvních 2–4 dnech války, v nichž obě strany svedou rozhodující boj o atomovou nadvládu a spotřebují převážnou část svých zásob jaderné munice. Proto prý je nutno uvolnit veškeré síly letectva pro vedení vzdušných

operací a „úplně vyjít s letectvem ze zóny operací pozemních vojsk“.

Představitelé pozemních vojsk naproti tomu popírají možnost rozhodnout válku mezi dvěma světovými soustavami v krátké době a dokonce pouze jedním druhem ozbrojených sil. Zdůrazňují, že nesmiřitelnost rozporů mezi oběma tábory povede k dlouhodobé válce, v níž konečné slovo bude patřit pozemním vojskům, která musí být rozvinuta a zasažena na všech důležitých válčistištích a jejichž potřebám musí být proto podřízena činnost všech ostatních složek ozbrojených sil.

Přes to, že závislost pozemních vojsk na letectvu se zavedením řízených střel různého dosahu a určení zmenšila, zejména v oblasti protivzdušné obrany, vystupují prý do popředí nové otázky a úkoly, k jejichž splnění je „přes jisté přednosti raketové techniky přímá letecká podpora stále ještě nenahraditelná“. To platí především v boji se silným protivníkem, jehož vojska jsou bohatě vybavena prostředky atomového napadení s vysokou manévrušností, které je nutno trvale vyhledávat a ničit. Takové úkoly může nejlépe plnit pilotovaný letoun, zatím co cíle operačního a strategického významu v hloubce, vyznačující se menší pohyblivostí mohou být účinněji než letectvem ničeny řízenými střelami.

Zdůrazňována je také ta okolnost, že ne každý cíl v taktické nebo bližší operační hloubce bude možno a účelné ničit atomovým úderem. Použití řízených střel s klasickou náloží k ničení takových cílů vyžaduje palby salvami, jejichž účinek neodpovídá vynaloženým prostředkům.

Tyto názorové spory, vedoucí ve svých důsledcích k nejednotnému pojetí soudobých operací vedly tak daleko, že se jejich řešením musela před časem zabývat dokonce senátní vojenská komise USA.

Protože však ani jednání této komise nebylo zcela oproštěno od vlivů zbrojařských trustů, vyzněly závěry v mnoha směrech kompromisně, i když zásadně odmítly koncepci „úplného vyjítí letectva ze zóny operací pozemních vojsk“ a uložily velitelství

Z kapitalistických armád

armády a taktického letectva zpracovat společně nové směrnice pro součinnost pozemních vojsk a taktického letectva na válčišti.

Kompromisnost těchto směrnic se projevuje především v tom, že na jedné straně

zdůrazňují nutnost přimknutí činnosti letectva k pozemním vojskům, na druhé straně však ponechávají rozhodnutí o množství letectva, vyčleněného pro podporu pozemních vojsk zcela v rukou leteckého velitele.

I. Organizační změny v taktickém letectvu

Směrnice „Společná činnost letectva a pozemních vojsk“, vydané v roce 1958 přibližují činnost taktického letectva operacím pozemních armád a vynutily si určité změny v charakteru činnosti a tím i organizaci taktického letectva.

Tyto změny se nejvýrazněji projevují ve zrušení „taktických leteckých velitelství“ jako operačních leteckých svazů, zabezpe-

čujících operace skupiny armád pozemních vojsk.

V novém pojetí v důsledku snížení normy leteckého zabezpečení z 50–75 na 30 až 40 letounů na jednu divizi pozemních vojsk a k zabezpečení užší součinnosti má úkol leteckého zabezpečení operace skupiny armád v budoucnu plnit taktická letcká armáda nového složení, zesílená podle

O B R A N A		BOJOVÉ SLOŽENÍ A POČTY TLA	Ú T O K	
LETOUNŮ	KŘÍDEL		KŘÍDEL	LETOUNŮ
432 - 576	6 - 8	TAKTICKÝCH STÍHAČÍCH	40 - 42	720 - 864
225 - 300	3 - 4	PŘEDPOVODNÝCH STÍHAČÍCH	3 - 4	225 - 300
144 - 216	2 - 3	TAKTICKÝCH PRŮZKUMNÝCH	3 - 4	216 - 288
804 - 1092	11 - 15	C E L K E M	16 - 20	1464 - 1452
240 - 360	1	TAKTICKÝCH KŘÍŽENÝCH STŘEL	1	240 - 360
LETOUNŮ	LETEK	S M Í Š L Ý H	LETEK	LETOUNŮ
32 - 48	2 - 3		2 - 3	32 - 48
16 - 32	1 - 2	DOPROVODNÝCH STÍHAČÍCH	1 - 2	16 - 32
16	1	TAKTICKÝCH PRŮZKUMNÝCH	1	16
96	4 - 6	C E L K E M	4 - 6	64 - 96

Obr. 1. Organizace a počty bojových prostředků taktické letecké armády

potřeby smíšenými údernými leteckými skupenými.

Tato skutečnost si vynutila některé změny v organizaci a složení taktické letecké armády na válčišti, která v závislosti na situaci a úkolech pozemních vojsk má mít 8–10 křídel taktických stíhačů, vyzbrojených víceúčelovými letouny, použitelnými i pro údery jadernými zbraněmi, 3–4 křídla přepadových stíhačů, 3 taktická průzkumná křídla a 1 křídlo taktických řízených střel. V obraně na vedlejším směru může být počet taktických stíhacích křídel snížen až na 6, průzkumných křídel na 2. Naopak v útoku na hlavním směru může být taktická letecká armáda vybavena až 12 křídly taktických stíhačů a 4 křídly průzkumnými (obr. 1).

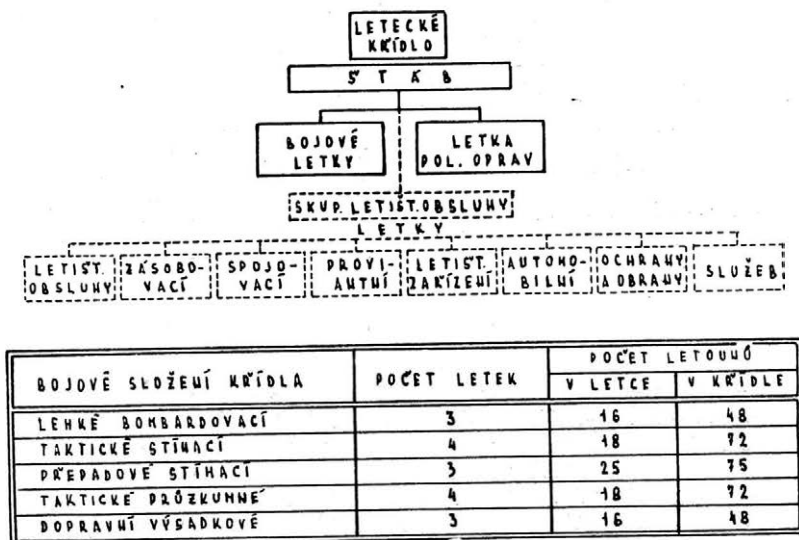
Může tedy taktická letecká armáda v závislosti na úkolu disponovat 11–20 leteckými křídly s celkovým počtem 801–1452 letounů a jedním křídlem taktických řízených střel (TM-61 MATADOR, TM-76 MACE) s 240–360 střelami.

K zabezpečení velení a navedení byl do taktické letecké armády včleněn jako organický prostředek radiotechnický pluk (křídlo). Podle situace mohou být veliteli taktické letecké armády přiděleny také samostatné oddíly PL řízených střel.

Reorganizace taktického letectva zasáhla také do menších leteckých jednotek. Počet 75 letounů v křídle byl ponechán pouze u přepadových stíhačů. V taktických stíhacích a průzkumných leteckých křídlech byl stanoven počet letounů na 72, z toho 64 bojových, organizovaných ve 4 letkách po 4 rojích, v každém roji 4 letouny. V každé letce jsou kromě toho dva letouny jako bojová záloha. (Obr. 2.)

V lehkém bombardovacím a dopravném výsadečném letectvu byl při ponechání tříletkové organizace v křídle stanoven počet letounů na 48 bez bojových záloh. Při tom většina křídel lehkých bombardérů byla již rozpuštěna a jejich úkoly na válčišti mají plnit bombardovací stíhače.

Reorganizace postihla také křídla taktic-

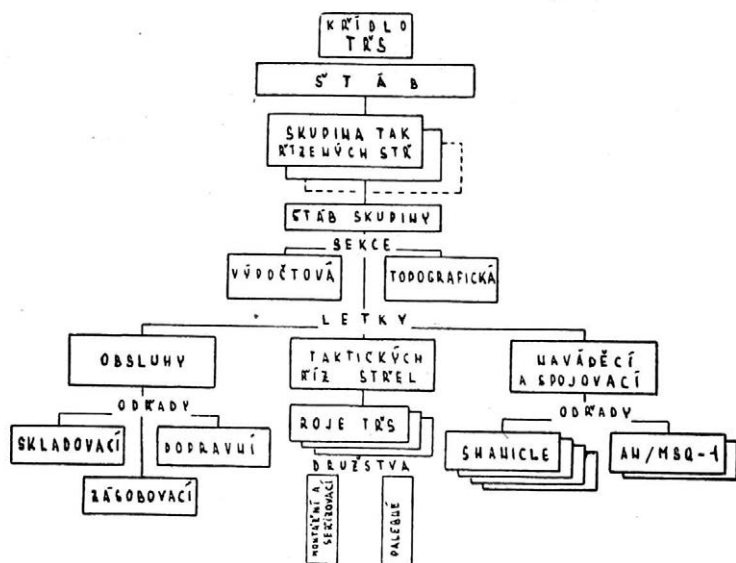
Obr. 2. Organizace a počty taktického leteckého křídla

Z kapitalistických armád

kých řízených střel, která v novém složení mají 2–3 skupiny taktických řízených střel, jejichž činnost je zabezpečována společnou topografickou a výpočtovou sekcí s možností rozdělení na samostatně pracující odřady. Bojovou sílu skupiny tvoří letka taktických řízených střel o 3 bojových rojích, každý roj se dvěma odpalovacími zařízeními. Kromě toho má každá skupina vlastní spojovací a navigační letku a letku obsluhy se skladovacími, dopravními a zásobovacími prostředky a může tedy působit i samostatně. Ve skupině je 120 řízených

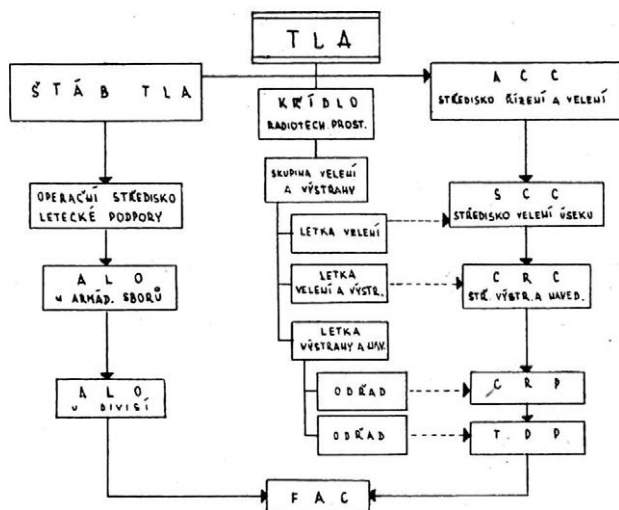
střel, z toho 60 u jednotek, 60 ve skladech. (Obr. 3.)

Křídlo (pluk) radiotechnických prostředků tvoří „skupiny velení a výstrahy“, složené a letky velení, dvou letek velení a výstrahy a navedení s odřady pro navedení na pozemní a vzdušné cíle. „Letka velení“ rozvíjí v polních podmínkách „středisko velení letectva v úseku“, „letky velení a výstrahy“ rozvíjí „střediska výstrahy a navedení“, odřady rozvíjí „stanoviště výstrahy a navedení“ a „stanoviště navedení na pozemní cíle“. (Obr. 4.)

POČTY PROSTŘEDKŮ KŘÍDLA TRS		VE SKUPINĚ	V KŘÍDLE
ODPALOVACÍ ZAŘÍZENÍ		6	12-18
KŘÍŽE STŘEL	U JEDNOTEK	120	240-360
	VE SKLADECH	60	120-180
	CELKEM	60	120-180

Obr. 3. Organizace a počty křídla taktických řízených střel

ZKRATKY:

ACC AIR CONTROL CENTER

SCC SEKTOR CONTROL CENTER

CRC CONTROL AND REPORTING CENTER

CRP CONTROL AND REPORTING POST

TDP TARGET DIRECTOR POST

STANOVISŤE VÝSTR. A HAVEDENÍ NA POZEM CÍLE

ALO AIR LIAISON OFFICER, LET STYČNÝ DŮSTOJNÍK

FAC FORWARD AIR CONTROLLER, PŘEDSMUŽNÝ LET. NÁVOĐČÍ

LEGENDA:

ORGANIZAČNÍ PODŘÍZENOST

OPERAČNÍ PODŘÍZENOST

ROZVÝVUJE A ZABEZPĚČ

Obr. 4. Schéma orgánů velení a součinnosti taktické letecké armády

II. Velení a součinnost s pozemními vojsky

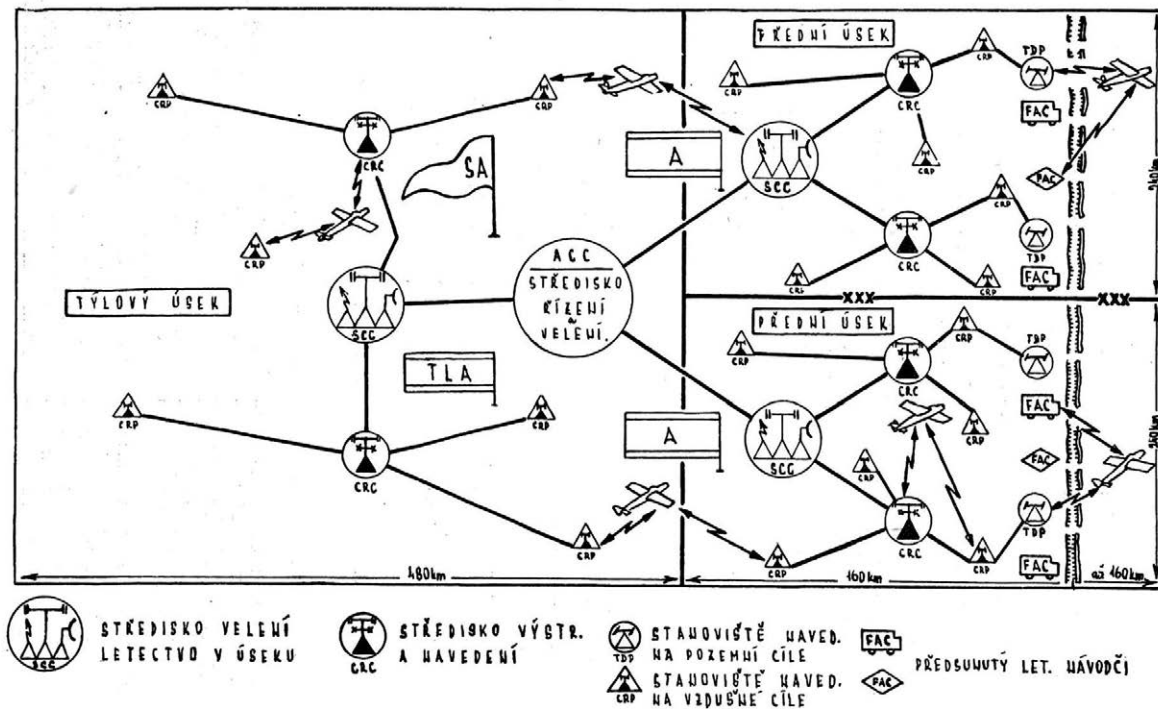
Organizace součinnosti taktického letectva s pozemními vojsky je v zásadních rysech řešena součinností štábu TLA se štábem skupiny armád a uskutečňována „střediskem řízení bojové činnosti taktického letectva“, rozvíňovaným taktickou leteckou armádou.

K zabezpečení velení je úsek, v němž taktická letecká armáda provádí podporu a zabezpečení pozemních vojsk, rozdělován na „přední úsek“ odpovídající pásnu určenému polní armádě prvního sledu, v němž velitel polní armády nese veškerou odpověd-

nost jak za řízení bojové činnosti pozemních vojsk, tak za jejich podporu a PVO. Šířka „předního úseku“ odpovídá zpravidla šířce pásma polní armády a zahrnuje prostor až 160 km oboustranně čáry dotyku.

K zabezpečení organizace součinnosti a podpory vytváří v něm polní armáda „středisko taktické podpory“, letecká armáda „operační středisko letecké podpory“, umístěné v těsné blízkosti a pracující v těsné součinnosti.

Střediska letecké podpory se mají stát výsoco mobilním orgánem velení taktického le-

Obr. 5. Schéma rozvinutí orgánů velení a navedení TLA

lectva při štábu každé polní armády a jejich posláním je v součinnosti se „středisky taktické podpory“ podrobně plánovat, organizovat a řídit využití taktického letectva vyčleněného pro podporu polní armády.

K zabezpečení velení a navedení letectva vytváří se dále v každém úseku „středisko velení letectva v úseku“, jemuž podléhají dvě „střediska výstrahy a navádění“, každé se třemi „stanovišti výstrahy a navedení“ a 1–2 „stanoviště navádění na pozemní cíle“.

K zabezpečení velení a navedení letectva v hloubce od 160 km od linie dotyku vytváří se „týlový úsek“ se stejným složením orgánů velení a navedení (obr. 5).

Objem letecké podpory pro skupinu armád určuje velitel taktické letecké armády podle úkolů, uloženým mu velitelem vzdušných sil válčičtí, požadavku skupiny armád, vzdušné situace a sil a prostředků, které má k dispozici a prostředky, které velitel taktické letecké armády vyčlenil pro podporu pozemních vojsk rozděluje na jednotlivá „střediska letecké podpory“ a zálohu v pořadí a množství, stanoveném velitelem skupiny armád.

V závislosti na situaci může velitel taktické letecké armády stanovit objem letecké podpory, vyjádřený počtem vzletů za 24 hodin na jeden až několik dnů, nebo i na celou operaci. Při tom stanoví křídla a letky pro podporu každé polní armády a předá je do operační podřízenosti příslušným „střediskům letecké podpory“, která podle

požadavků polních armád organizují jejich využití.

Přesahují-li oprávněné požadavky polní armády bojové možnosti letectva, vyčleněného pro její podporu, vyžaduje operační středisko zvýšení podpory ze zálohy velitele taktické letecké armády, který ji poskytuje se souhlasem velitele skupiny armád.

Součinnost na stupni sborů a divizí je zabezpečována vysláním styčných důstojníků od štábu taktické letecké armády, kteří jsou podřízeni „střediskům letecké podpory“, na stupni bojových skupin a pluků (lehký obrněný pluk, samostatný pěší pluk) pomocí předsunutých stanovišť navádění, v jejichž čele stojí předsunutí letectví návodčí. Pro funkci leteckých návodčích je u každého křídla taktických stíhačů udržován jeden až několik zkušených pilotů nad počty organických bojových osádek.

V nových směrnících pro společnou činnost letectva a pozemních vojsk byla tedy zcela vypuštěna „střediska společné činnosti“ a styční důstojníci pozemních vojsk u letectva jako důsledek změny ve způsobu zadávání úkolů osádkám, provádějící podporu pozemních vojsk a vzdušný průzkum v jejich prospěch. Podle nového pojetí budou osádky letounů, vzletajících k plnění úkolů převážně z letišť umístěných ve značné hloubce, přijímat konkrétní úkoly od střediska letecké podpory většinou až ve vzduchu rádiem a jejich navedení na cíl bude zabezpečováno radiolokátory, stanovišti navedení na pozemní cíle nebo předsunutými návodčími.

III. Bojové možnosti taktické letecké armády nového složení

K stanovení a reálnému posouzení možností taktické letecké armády při zabezpečení a podpoře operace skupiny armád pozemních vojsk je nutno vycházet ze zásad a nových operačně taktických norem, kterými se operace pozemních vojsk řídí.

Útok je nadále považován za hlavní druh bojové činnosti vojsk. V jeho průběhu musí vojska zjistit rozmístění vojsk protivníka, upoutat jeho hlavní síly a provést manévry k dosažení převahy, umožňující v rozhodující okamžik provést mohutný úder k jejich zničení.

V rámci skupiny armád má být útočná operace vedena na dvou až třech operačních směrech do hloubky 700 až 900 km, které má být dosaženo za 10–13 dnů při průměrném tempu operace 50–70 km za den. Polní armáda má plnit úkoly v pásmu do 180 km na jednom, výjimečně dvou smě-

rech a během operace v trvání 5–7 dnů dosáhnout hloubky 250 až 350 km.

Se změnou úkolů mění se i operační učenění operačních svazů pozemních vojsk. Aby skupina armád byla schopna vést útočnou operaci na dvou až třech sbíhajících směrech, má být složena ze 3–4 polních armád s celkovým počtem do 35 divizí, z toho do 12 obrněných a 2 výsadkových. Polní armáda na hlavním směru má zahrnovat 3–4 armádní sbory s 12–15 divizemi, z toho 1/4 obrněných.

Zásadně se mění operační uskupení vojsk pro útočnou operaci. Zatímco dřívejší pojetí zdůrazňovalo nutnost vyčlenění silných druhých sledů a záloh v hodnotě až 1/3 všech sil, v novém pojetí se předpokládá uskupení operačních svazů do jednoho sledu s vyčleněnou zálohou u skupiny armád v hodnotě do armádního sboru, u polní armády do

dvou divizí, zpravidla obrněných, tankové skupiny a lehkého obrněného nebo samostatného motorizovaného pluku. Tím má být umožněno využití maximálního množství prostředků hromadného ničení k zasazení mohutného úderu na počátku operace a vedení operací v širokých pásmech.

Na stupni armády se sice počítá také s možností vytvoření druhých sledů, ale jen v tom případě, že charakteristika válčiště, uskupení sil a prostředků protivníka a zámysl vlastní operace vyžaduje mít v jejím průběhu k dispozici organickou sílu, schopnou vést samostatnou operaci většího rozsahu. K takovému případu může dojít např. při stanovení úkolu současného operačního obkličování a rozšiřování úspěchu do hloubky nebo do boků.

K zásadním změnám dochází také v pojetí atomové přípravy a podpory útočné operace.

V atomové přípravě, která má být provedena 20–30 minut nebo i několik hodin před zahájením útoku se předpokládá použití více jak 50 % přidělených atomových úderů. Pro podporu se plánuje u armády a armádního sboru 25–30 %, u divize 40 až 50 % z celkového počtu atomových úderů na výzvu, ostatní se ponechávají v záloze.

Mohutnost přidělené atomové salvy zůstává přibližně stejná. Větší účinnosti má však být dosaženo změnou v její skladbě, kde 40–70 % granátů a střel má mít nálož o účinnosti 1–10 KT, která umožňuje racionálnější využití atomové výbušiny k ničení rozptýlených sil a prostředků protivníka. Tím se zvyšuje počet atomových úderů, vyčleněných pro útočnou operaci skupiny armád na 300 i více, v útočné operaci polní armády na hlavním směru na 100 až 160, z nichž může být pro armádní sbory vyčleněno do 40, pro divize do 9 atomových úderů. V tomto počtu nejsou zahrnuty atomové prostředky, přidělené taktické letecké armádě, podporující skupinu armád, pro boj o nadvládu ve vzduchu. Tyto prostředky jsou využívány podle centrálního plánu vybojování nadvlády ve vzduchu, zpracovaného štábem velitele vzdušných sil válčiště a přidělovány taktickým leteckým armádám v závislosti na úkolech, které jsou jim v rámci boje o nadvládu ve vzduchu velitelem vzdušných sil válčiště stanoveny.

Změna skladby atomové salvy ve případech operace pozemních vojsk byla podmíněna dokončením vývoje atomových ná-

loží malé účinnosti a atomového střeliva pro klasické dělostřelectvo velké mohutnosti, které má převzít atomové úderu, vedené do malé hloubky, při nichž nelze zcela využít vlastností řízených střel a dělostřeleckých raket, zejména jejich doletu, nlehdě na to, že tyto prostředky svojí nápadností a malou pohyblivostí mohou být protivníkem snáze objeveny a zničeny a tím dosaženo odvrácení nebo snížení hodnoty atomového úderu. Proto mají řízené střely a rakety naplnit jen ty úkoly, při nichž je plně využito jejich dostřelu a atomových hlavíc větší účinnosti.

Toto pojetí umožnilo snížit počet posilových jednotek řízených střel a dělostřeleckých raket u skupiny armád na 6–9 oddílů CORPORAL, 6–9 oddílů HONEST JOHN a 6–9 oddílů AK 280mm. Naproti tomu byl zvýšen počet houfnic 203,2mm na 36–54 oddílů u skupiny armád, 12–18 u armády a 4–6 u armádního sboru. Tím bylo dosaženo zvýšení počtu odpalovacích zařízení u skupiny armád na 516–773, u polní armády na 195–257. Přitom se počítá s tím, že každá houfnice 203,2mm může střelit atomovou municí, avšak ne každá ji bude střelit skutečně. Tím má být podstatně ztižena možnost protivníka rozpoznat včas atomové odpalovací základny a odvrátit atomový úder.

Většina odpalovacích zařízení se v tomto složení dostává do bezprostřední blízkosti nepřátelských vojsk a pouze 4 % jsou umístěna v hloubce 10–100 km. K zabezpečení protivzdušné ochrany těchto prostředků a zvýšení účinnosti PVO prvních sledů mají být předsunuty také základny protiletadlových řízených střel, jejichž první linie má být rozvínována již 6–12 km za čarou dotyku a umožňovat ničení nepřátelských letounů již na přeletu.

Toto uskupení odpalovacích zařízení umožňuje vést 72 % prostředků atomového napadení úderu do hloubky 21 km a méně a pouze 28 % do hloubky nad 21 km, nepočítaje v to úderu, prováděné letectvem.

V důsledku uvedených změn mění se i pojetí způsobu podpory a zabezpečení pozemních vojsk taktickou leteckou armádou. Z velitele taktické letecké armády byla sňata odpovědnost za PVO v pásmu polních armád a zcela přenesena na jejich velitele. Hlavní úsilí úderního letectva se přenáší do hloubky, zatímco pro přímou podporu bojujících pozemních vojsk se vyčleňuje pouhých asi 10 % bojového úsilí taktické letecké armády.

Převážná část atomových úderů letectva

bude zaměřena do hloubky větší jak 75 km, tj. za čáru dosahu prostředků pozemních vojsk. Letecké atomové úderů v hloubce menší než 21 km lze považovat za zvláštnost, vynucenou specifičností situace.

K zabezpečení bojové činnosti skupiny armád, vedoucí útočnou operaci v pásmu do 400 km na dvou až třech operačních směrech může být vyčleněna taktická letecká armáda s 8–12 taktickými stíhacími křídly (576–864 letounů), 3–4 křídly přepadových stíhačů (225–300 letounů), 3–4 průzkumnými leteckými křídly (216–288 let.) a jedním křídlem taktických řízených střel (240–360 TRS), tj. celkem 14–20 leteckých křídél (1017–1452 letounů) a 240–360 taktických řízených střel s průměrným bojovým úsilím pro prvních 7 dnů 2 vzletů pro stíhací letouny a 1½–2 vzletů pro letouny průzkumné. V dalším je třeba počítat se sníženým úsilím, které se bude v operaci skupiny armád o trvání 10–13 dnů v průměru na osádku pohybovat okolo 25 vzletů u přepadových stíhačů, 18–23 vzletů u taktických stíhačů a 15–20 vzletů u průzkumných letounů.

Taktická letecká armáda uvedeného složení postačí tak k plnému zabezpečení skupiny armád s celkovým počtem do 35 svazků při zachování normativní podpory 30–40 letounů na svazek.

Podpora skupiny armád v operaci o trvání 10–13 dnů může tedy dosáhnout kalkulační hodnoty asi 23 000–27 000 letounových vzletů 240–360 řízených střel i více, v závislosti na jejich přísunu. Z toho v prvním dnu operace může být provedeno 1500–2300 bojových vzletů taktických stíhačů, 700–900 vzletů přepadových stíhačů, 500–700 vzletů průzkumného letectva a použito 60–90 řízených střel i více.

V kalkulaci je zahrnuto 13 248–15 552 vzletů taktických stíhačů, 5625–7500 vzletů přepadových stíhačů a 4320 vzletů průzkumných letounů. Nejsou odečteny předpokládané ztráty, které mohou být zejména v počátečním období války rychle doplňovány přísunem nových jednotek nebo letounů a osádek ze zálohy, popřípadě též zvýšením počtu vzletů na letoun (vzhledem k předpokládanému většímu počtu ztrát letounů než osádek nebo i zvýšením úsilí částí osádek).

K posouzení skutečných možností taktické letecké armády při podpoře pozemních vojsk je však nutno vycházet nejen z jejího objemu, ale i složení.

Taktická letecká armáda se podílí významným dílem na plnění úkolů vojenských

vzdušných sil na válčisti a plní úkoly zejména při

- vybojování nadvlády ve vzduchu,
- izolaci prostoru bojové činnosti,
- přímé letecké podpoře pozemních vojsk,
- vzdušném průzkumu, a podílí se na plnění zvláštních úkolů (zabezpečení výsadkových operací apod. — obr. 6 a tabulka).

Boj o nadvládu ve vzduchu je v podmínkách použití zbraní hromadného ničení hlavním úkolem všech složek vojenských vzdušných sil a vede se s cílem

- dosáhnout taktické nadvlády ve vzduchu v určeném prostoru a čase,
- dosáhnout operační nadvlády ve vzduchu v prostoru bojové činnosti několika skupin armád nebo na jednom válčisti,
- s konečným cílem dosáhnout strategické nadvlády ve vzduchu, znamenající, že vzdušné síly mají převahu v celku nebo alespoň na několika hlavních válčistech.

Boj o celkovou nadvládu ve vzduchu je plánován vrchním velitelstvem, které ke splnění jeho cílů ukládá úkoly strategickému letectvu a velitelům jednotlivých válčistů.

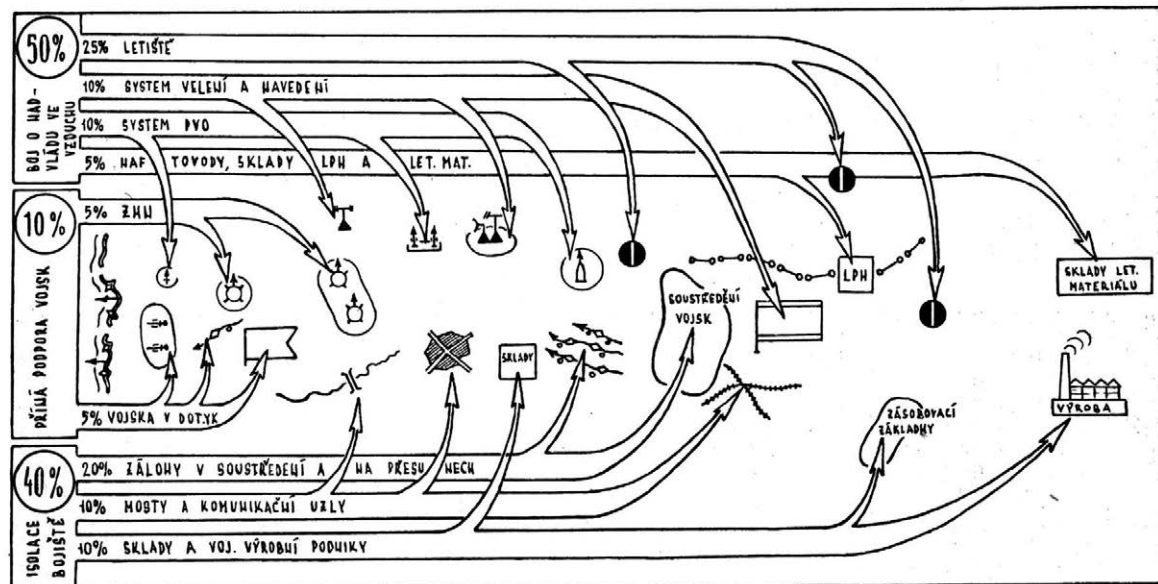
Na válčisti se na plnění úkolů boje o nadvládu ve vzduchu podílejí všechny druhy letectva taktických leteckých armád, přidělené části strategického letectva a jednotky balistických střel.

Boj o nadvládu ve vzduchu vede se podle amerických řádů a předpisů s využitím všech sil a prostředků všech druhů ozbrojených sil, při čemž letectvo zpravidla provádí řadu samostatných vzdušných operací nejen proti letišťům, systémům velení, odpařovací základnám řízených střel a systému PVO, ale i proti leteckému průmyslu, leteckým zásobovacím základnám apod.

Taktické letecké armádě se ukládá vybojování taktické nadvlády ve vzduchu zabezpečit činnost pozemních vojsk na hlavním směru v nejdůležitějších obdobích operace a činnost vlastního letectva při boji o operační nadvládu.

Vzhledem k důležitosti tohoto úkolu vyčleňuje velitel taktické letecké armády pro jeho plnění až 50 % celkového bojového úsilí taktického letectva, tj. asi 11 000 až 13 000 letounových vzletů za operaci o trvání 10–13 dnů z armády o složení 14–20 leteckých křídél a do 120–180 řízených střel.

Za jeden den bojové činnosti při bojo-

Obr. 6. Možné schéma rozdělení bojového úsilí taktické letecké armády

Druh bojové činnosti		Počet vzletů	Počet skupin	Letounů ve skupině	Počet ŘS	Počet napadených objektů
Boj o nadvládu ve vzduchu	Údery na letiště	384—480	16—30	16—24	15—23	31—53
	Údery na systém velení	154—192	10—16	12—16	6—9	16—25
	Umlčení systému PVO	154—192	5—9 7—12	12—16 8—12	5—8	17—29
	Údery na sklady let. mat.	77—96	3—6	16—24	4—5	7—11
Boj o nadvládu ve vzduchu — celkem		769—960	41—73	8—24	30—45	71—118
Isolace prostoru bojové činnosti	Vojska v soustř. a na přesunech, zálohy atd.	307—384	13—24 10—16	8—12 12—16	12—18	35—58
	Komunikační uzly	155—192	6—12 5—9	8—12 12—16	6—9	17—30
	Sklady voj. materiálu	75—96	5—9	12—16	3—4	8—13
	Vojenské výrobní podniky	76—96	3—6	16—24	3—5	6—11
Isolace prost. boj. činnosti — celkem		610—768	42—76	8—24	24—36	66—112
Přímá podpora pozemních vojsk	Údery na základny ZHN	77—96	5—12 3—6	4—8 8—12	6—9	14—27
	Údery na vojska v dotyku	77—96	6—12	8—12	—	6—12
	Celkem — přímá podpora pozemních vojsk	154—192	14—30	4—12	6—9	20—39

Tabulka možného rozdělení bojové činnosti úderných prostředků TLA o 14—20 leteckých křídlech při bojovém úsilí 3 vzlety za den.

Z kapitalistických armád

vém úsilí 3 vzlety na osádku může být z taktické letecké armády uvažovaného složení pro boj o nadvládu ve vzduchu použito 768—960 vzletů taktických stíhačů, 30—45 řízených střel a 288—432 vzletů průzkumných.

Uvedená hodnota dovoluje provést během 24 hodin 16—30 úderů na letiště taktickými stíhači ve skupinách po 16—24 letounech (384—480 vzletů) a 15—23 úderů na letiště taktickými řízenými střelami. Veličtelská stanoviště letectva a systém velení a navedení mohou být napadena 10—16 skupinami po 12—16 letounech (154—192 vzletů) a 6—9 řízenými střelami.

K umlčení protivzdušné obrany může působit 12—21 skupin po 8, 12 až 16 letounech (154—192 vzletů) a 4—5 řízených střel. Sklady LPH, letecké munice a leteckého materiálu mohou být napadeny 3—6 skupinami po 16—24 letounech (77—96 vzletů) a 5—8 řízenými střelami.

Pro boj o nadvládu ve vzduchu využije velitel taktické letecké armády také převážnou část atomových výbuchů, které jsou mu pro operaci přiděleny a to především k úderům na letiště, velké operační štáby, sklady a výrobní závody letecké techniky. Lze předpokládat, že značná část přidělených atomových úderů bude provedena řízenými střelami. Provedení menší části atomových úderů leteckými pumami v podstatě nesníží počet úderů klasickými prostředky, protože nosiči mohou být začleňováni v jednotlivých skupinách, nebo skupiny o ně mohou být oslabeny.

Počet atomových úderů, přidělených taktické letecké armádě pro boj o nadvládu ve vzduchu lze stanovit jen velmi zhruba. Bude vždy značně ovlivněn účastí jiných prostředků na boji o nadvládu ve vzduchu, především řízených střel a dálkového letectva, působících do pásma taktické letecké armády podle plánu velitele vzdušných sil válčiště, množstvím a kvalitou letectva protivníka, možností jeho rozptýlení, posilování apod.

Uvádí se požadavek, aby vzdušné síly válčiště pro vybojování operační nadvlády ve vzduchu byly vybaveny množstvím atomových náloží, umožňujícím provést atomové úderů na $\frac{2}{3}$, ale nejméně $\frac{1}{2}$ nepřátelských operačních letišť, zjištěné operační letecké štáby a velká navedací střediska a všechny zjištěné odpalovací základny řízených střel operačního doletu v průběhu jedné operace.

Za předpokladu, že taktická letecká armáda vede boj s přibližně stejně silným vzdušným protivníkem na válčišti s hus-

tu letištní sítí, umožňující rozptýlení letectva po letkách, musí být podle tohoto požadavku v pásmu její činnosti provedeny atomové úderů asi na 23—40 letišť, 3—5 leteckých štábů a navedacích stanovišť a 6—9 odpalovacích základen řízených střel v průběhu jedné operace, tj. celkem 32 až 54 atomových úderů.

Izolace prostoru bojové činnosti je dalším důležitým úkolem letectva na válčišti, plněným v součinnosti s dalekonosnými prostředky pozemních vojsk. Provádí se zpravidla podle plánů velitelů skupin armád na bližších přístepech.

Americké předpisy zahrnují do pojmu „izolace prostoru bojové činnosti“ tyto úkoly:

- ničení a umlčování živé síly a bojové techniky protivníka dříve, než jich mohlo být použito na bojišti,

- rušení a ničení komunikací k snížení pohyblivosti vojsk protivníka a jejich zásobování,

- úderů na objekty válečného průmyslu v přífrontovém pásmu a zápoli.

Proto jsou typickými objekty úderů vojenských vzdušných sil v rámci izolace prostoru bojové činnosti soustředění a přesuny vojsk a bojové techniky, sklady důležitého vojenského materiálu, komunikační objekty a uzly, zásobovací základny, vojenské výrobní podniky atd.

Izolace prostoru bojové činnosti má začínat úderů na objekty válečného průmyslu a sklady bojové techniky. Američané přitom vycházejí ze zásady, že výzbroj a bojová technika je nejzranitelnější v době, kdy je soustředěna ve výrobě, montáži nebo skladech. V této době je také možno menšími vynaloženými prostředky dosáhnout větších výsledků, než po zasazení a rozptýlení bojové techniky na bojišti.

Hranice prostoru bojové činnosti vojenských vzdušných sil pro izolaci bojiště se neurčují. Zadní hranice je dána doletem letounů nebo rozsahem válčiště.

Taktická letecká armáda řeší v součinnosti se skupinou armád a polními armádami úkoly izolace prostoru bojové činnosti na maximální dosah svých prostředků, z toho do hloubky do 160 km podle požadavků velitelů polních armád nebo po dohodě s nimi. Vycházejí z toho, odpovídá velitel polní armády za izolaci prostoru bojové činnosti v pásmu do 160 km od linie dotyku, odpovědnost za izolaci prostoru bojové činnosti vně tohoto pásma nese velitel taktické letecké armády.

Pro izolaci prostoru bojové činnosti vyčleňuje velitel taktické letecké armády až 40 % bojového úsilí taktického letectva, tj. z armády o složení 14—20 leteckých křidel asi 9000—10 000 bojových vzletů za operaci v trvání 10—13 dnů.

Při bojovém úsilí 3 vzlety za den může být pro izolaci prostoru bojové činnosti použito během 24 hodin asi 614—768 vzletů taktických stíhačů a 24—36 taktických řízených střel, kterými je možno provést

— 13—24 úderů skupinami po 8—12 letounech a 10—16 úderů po 12—16 letounech, tj. celkem 23—40 úderů taktickými stíhači (307—384 vzletů) a 12—18 úderů taktických řízených střel na vojska v soustředění a na přesunech;

— 11—21 úderů taktickými stíhači ve skupinách 8—16 letounů (155—192 vzletů) a 6—9 úderů řízených střel na komunikační a komunikační uzly;

— 5—9 úderů po 12—16 letounech (76 až 96 vzletů) a 3—4 úderů řízených střel na sklady válečného materiálu;

— 3—6 úderů po 16—24 letounech a 3—5 úderů řízených střel na podniky válečného průmyslu.

Celkem může být v pásmu taktické letecké armády v rámci izolace bojiště napadeno klasickými prostředky 66—112 cílů během 24 hodin, nepočítaje v to zásahy prostředků velitele vzdušných sil válčiště.

Přímá letecká podpora pozemních vojsk zahrnuje pouze 10 % bojového úsilí taktického letectva na válčišti. Je zaměřena proti cílům a objektům, které ztěžují nebo brání v plnění úkolů pozemním vojskům do hloubky až 160 km od čáry dotyku.

Provádí se podle plánu velitele polní armády, rozpracovaného operačním střediskem letecké podpory lety podle plánu nebo lety na výzvu. Vzlety se provádějí ze střehu na letištích. V některých případech, na příklad pro úderu na ZHN, mohou být pro úkoly přímé podpory pozemních vojsk využity i letouny, které jsou již ve vzduchu pro plnění jiného, méně důležitého úkolu.

Pro zabezpečení přímé podpory polní armády letectvem byla zřízena operační střediska letecké podpory, která za ni plně odpovídají a jsou proto zproštěna účasti na jiných operacích taktické letecké armády. Hlášení o výsledcích předkládají operační střediska letecké podpory veliteli taktické letecké armády, který si tak uchovává plný přehled a kontrolu bojové činnosti letect-

va, vyčleněného pro přímou podporu polních armád.

Z 10 % bojového úsilí taktické letecké armády o 14—20 křídlech, které velitel taktické letecké armády vyčleňuje pro přímou podporu pozemních vojsk, může být za jeden den při bojovém úsilí 3 vzlety provedeno asi 154—192 vzletů taktických stíhačů a 6—9 úderů taktických řízených střel.

Z toho může být použito na ničení ZHN 8—18 skupin po 4—12 letounech (77—96 vzletů) a 6—9 úderů řízených střel, na vojska v dotyku 6—12 úderů skupinami po 8—12 letounech (77—96 vzletů).

V kalkulaci nejsou zvlášť uváděny vzlety taktických stíhačů k provedení atomových úderů. Nosiči atomových pum mohou být začleněni do jednotlivých skupin, nebo skupiny mohou být o ně oslabeny.

Úderná kapacita taktické letecké armády daleko přesahuje počet atomových pum, které jí mohou být přiděleny ve prospěch operací letectva i pozemních vojsk.

Za 24 hodin bojové činnosti při úsilí 3 vzlety na letoun může TLA provést asi

31—53 úderů na letiště,

16—25 úderů na systém velení a navedení,

17—29 úderů na systém protivzdušné obrany,

7—11 úderů na letecké sklady,

35—58 úderů na vojska v soustředění a na přesunech,

17—30 úderů na komunikační objekty a uzly,

8—13 úderů na sklady vojenského materiálu,

6—11 úderů na vojenské výrobní podniky,

14—27 úderů na zbraně hromadného ničení,

6—12 úderů na vojska v dotyku,

tj. celkem 157—269 úderů, z toho 60—90 řízenými střelami, nepočítaje v tom úderu atomovými pumami.

Z uvedené kalkulace je zřejmé, že obrana proti atomovému napadení letectvem nemůže být jednostranně zaměřena na ničení letounů. I při ničení značné části nepřátelského letectva může nepřítel splnit svůj zámysl v použití atomových zbraní, není-li mu v tom zabráněno jiným způsobem a má-li zbývající letectvo volnost vzletu a přistání.

Protože boj o nadvládu ve vzduchu je nedílnou součástí protiatomové obrany, je nutno boj proti nepřátelskému letectvu zaměřit na ty cíle a objekty, jejichž vyřazením lze jeho činnost zcela nebo podstatně znemožnit. Proto bude mít zvláštní význam

Z kapitalistických armád

ničení vzletových letišť a pásem, navigačních prostředků a prostředků velení a na vedení.

Vzdušný průzkum je v kapitalistických armádách považován za nejdůležitější zdroj zpráv, jehož význam v souvislosti s masovým zaváděním zbraní hromadného ničení a prostředků k jejich donesení na cíl stále stoupá. Důsledkem rostoucího významu taktického vzdušného průzkumu je zvýšení počtu průzkumných leteckých křidel v rámci taktického leteckého velitelství (TAC) USA a mimořádné úsilí, které je věnováno rozvoji jeho prostředků. Průzkumné letectvo je vybavováno nejmodernější leteckou technikou. Zvláštní důraz je kladen na vysoké rychlosti, snadnou ovladatelnost i na malých výškách, velký dolet, umožňující rozsáhlé manévrování a fotografickou výstroj, umožňující provádět fotografický průzkum při velkých rychlostech z malých výšek a fotografování velkých prostorů jediným průletem (sdružené fotokomory). Typovým průzkumným letounem amerického letectva se v současné době stává letoun RF-101, dosahující rychlosti asi 2000 km/hod. a vybavený bohatou fotografickou i jinou výstrojí pro vedení tak-

tického i operačního vzdušného průzkumu.

Na válčišti je vzdušný průzkum veden na plný taktický dolet s cílem zjistit údaje o činnosti všech druhů vojsk a bojové techniky. Vychází z centrálního plánu velitele vzdušných sil válčiště. Za průzkum ve prospěch skupiny armád odpovídá štáb taktické letecké armády, průzkum ve prospěch polních armád řídí a organizují operační střediska letecké podpory.

Zvláštností nových směrnic pro společnou činnost letectva a pozemních vojsk je ustanovení, předpokládající, že většina leteckých negativů bude dodána přímo štábem polních armád — shozena padákem — které provedou jejich další zpracování a využití.

K vedení vzdušného průzkumu byla taktická letecká armáda zesílena a v novém složení disponuje na hlavním směru 3—4 průzkumnými leteckými křídly, tj. 192—288 průzkumnými letouny, kterými při intenzitě bojové činnosti 3 vzlety za 24 hodin může provést průzkum asi 787—1183 cílů. Z toho za 8 hodin noci při plnění úkolů jednotlivými letouny a průzkumu 1—2 objektů na jeden vzlet 171—258 cílů (114—172 vzletů), ve dne 231—346 úkolů jednotlivými letouny (154—231 vzletů) a 385—579 úkolů dvojicemi (154—231 vzletů — na dvojici a vzlet kalkulováno 2—3 úkoly).

IV. Možnosti taktické letecké armády v pásmu polní armády na hlavním směru

Podporuje-li taktická letecká armáda skupinu armád, vedoucí operace na dvou až třech operačních směrech, může v pásmu polní armády na hlavním směru působit hodnotou až 70 % (50 %) celkové intenzity bojové činnosti.

Ve prospěch operace na hlavním směru může být provedeno 68—119 (49—89) úderů taktickým letectvem ve skupinách průměrně po 10—15 letounech, 42—63 (30—45) úderů taktických řízených střel a 295—443 (211—316) průzkumných letů jednotlivých letounů a dvojic. Na hlavním směru operace skupiny armád může tedy působit v průběhu D1 405—631 (290—450) vzdušných cílů, z toho do 20 % skupinových, 80 % řízených střel, letounů a dvojic.

Charakter soudobé PVO, vybavené moderními prostředky s účinností proti letounům ve všech výškách a rychlostech, omezuje volnost použití taktického letectva a činí ho do značné míry závislým na radio-technickém a protiradiotechnickém zabezpečení. Proto se charakteristickým prvkem použití letectva v soudobé operaci stává **hromadný úder**, prováděný současně velkým

počtem řízených střel, jednotlivých letounů, dvojic a malých skupinových cílů, časově a prostorově rozptýlených, působících z různých výšek a různých směrů za současného intenzivního aktivního i pasivního radio-technického rušení síti velení a navedení a systému hlásné služby. Tím mají být pro PVO vytvořeny složité podmínky, snižující její účinnost a zvyšující pravděpodobnost dosažení cíle údernými prostředky.

Taktická letecká armáda může v průběhu D1 provést 4—5 skupinových úderů, z toho jeden až dva v noci.

Při vyčlenění 70 % (50 %) úsilí ve prospěch operace na hlavním směru může být první hromadný úder proveden na tomto směru 14—24 (10—17) řízenými střelami a ve dne 22—44 (16—33), v noci 15—30 (10—22) skupinami úderného letectva.

Další údery mohou být provedeny ve dne 15—30 (10—22), v noci 8—15 (5—11) skupinami letectva. Podíl řízených střel na dalších úderech může být velmi rozdílný a bude záviset na povětrnostních podmínkách, jejich vlivu na možnost použití letectva,

účinnosti PVO protivníka a charakteru objektů, které mají být ničeny.

Za ztížených povětrnostních podmínek a v noci za omezených možností použití letectva mohou řízené střely tvořit jádro úderu. Kromě toho je však nutno počítat s tím, že řízené střely budou s výhodou používány také v období mezi hromadnými úderů k samostatným úderům na cíle, které je nutné nebo výhodné ihned ničit, např. na odpalovací základny zbraní hromadného ničení a podobně. Kalkulačně lze tedy předpokládat, že účast řízených střel v dalších hromadných úderech nepřesáhne zpravidla 1–2 salvy, tj. 6–12 střel na 1 letku.

Kromě již uvedených prostředků mohou být v hromadných úderech zařazeny také jednotlivé letouny — nosiči atomových pum, průzkumné letouny a dvojice a provokační a demonstrační skupiny v průměrném počtu ve dne 12–16 cílů, v noci 8–12 cílů.

Má-li protivzdušná obrana protivníka dosáhnout úspěchu proti činnosti taktické letecké armády, musí být schopna odrazit v průběhu DI 4–5 hromadných vzdušných úderů řízených střel a letectva v celkovém trvání 6–9 hodin při průměrné frekvenci 1 cíl za 1–2 (2–3) minuty a přestávkách mezi jednotlivými úderů v trvání 3–5 hodin. Pro další dny bojové činnosti je nutno

počítat průměrně s 2–4 hromadnými úderů s poněkud menší intenzitou.

Vzhledem k rozmístování objektů, proti kterým je úder veden a možnostem navedení taktického letectva na pozemní cíle lze předpokládat, že letouny budou nad bráněným územím působit od 20 do 40 minut. Musí být tedy PVO schopna vést současný boj s 20–25 (15×20) vzdušnými cíli v celém průběhu úderu a s 30–40 (25–30) cíli na jeho počátku včetně odrážení řízených střel. Lze předpokládat, že doba trvání prvního úderu se může pohybovat okolo 120 až 150 minut, dalších úderů okolo 90–120 minut i více.

To vyžaduje mít na hlavním směru činnosti taktické letecké armády rozvinuty v systému PVO prostředky navedení 2–3 stíhacích svazků s možností navedení do hloubky až 250 km nad vlastní území kromě naváděcích prostředků protiletadlového dělostřelectva a řízených střel.

V období mezi hromadnými úderů je nutno počítat s podstatně nižší frekvencí a intenzitou bojové činnosti úderního letectva, zaměřenou převážně k plnění úkolů vzdušného průzkumu ve prospěch boje pozemních vojsk a k zabezpečení dalších plánovaných hromadných úderů taktického letectva a bezpilotních prostředků, nebo k plnění neodkladných speciálních úkolů.

Americká taktická letecká armáda nového složení odpovídá svým složením i pojetím bojové činnosti požadavkům moderní války podle amerických zásad.

Uplatněním těchto zásad v organizaci taktického letectva a jeho součinnosti s pozemními vojsky dochází k snížení celkových počtů taktického letectva, potřebných k zabezpečení operací pozemních vojsk, které odpovídá rostoucímu významu a podílu raketových prostředků na vedení moderní války, zejména v systému PVO a při podpoře vojsk.

Přesto je taktická letecká armáda stále ještě hlavní údernou silou v útočné i obranné operaci armád západních kapitalistických států. Přes některé výhody raketových zbraní zůstane taktické letectvo i podle amerických názorů ještě delší dobu nenahraditelným prostředkem podpory pozemních vojsk pro svoji schopnost působit proti pohyblivým cílům a možnost cíle nejen ničit, ale i vyhledávat.

Za největší nevýhodu taktického letectva je považována ještě značná závislost na povětrnostních podmínkách a velkých upravených vzletových drahách, které jsou ideálním cílem pro úderné prostředky nepřítele.

Stále více prosazovaná tendence přimknutí taktického letectva potřebám pozemních vojsk nachází výraz také ve vývoji nových typů taktických letounů pro podporu boje pozemních vojsk, u nichž se upouští od přemrštěných požadavků na rychlost a hlavní důraz je kladen na vysokou manévruschopnost v přízemních, malých a středních výškách a zejména na schopnost působit z malých neupravených vzletových ploch s nerovnostmi až 15 cm. Tim má být umožněno široké rozptýlení a častý manévr taktického letectva, který podle amerických zásad je považován za hlavní způsob protiatomové ochrany.

Novým uspořádáním součinnostních orgánů mezi letectvem a pozemními vojsky byly vypuštěny zbytečné mezistupně, které se často stávaly příčinou opožděného zásahu letectva. Zřízení operačních středisek letecké podpory, pracujících v těsné součinnosti se

Z kapitalistických armád

středisky taktické podpory pozemních vojsk a přímo disponující vyčleněným úsilím leteckých jednotek, určených pro přímou podporu, byly vytvořeny předpoklady pro rychlé a běžné sladování činnosti taktického letectva s potřebami boje pozemních vojsk v průběhu operace i při jejím plánování.

V tomto pojednání byla hlavní pozornost zaměřena ke zhodnocení možností taktické letecké armády nového složení při podpoře a zabezpečení operací pozemních vojsk. Jako podklad byly vzaty přibližné normy rozdělení bojového úsilí taktického letectva, vyhodnocené z řady cvičení, provedených americkou armádou zejména v NSR.

Proto také uváděné možnosti je nutno chápat jako přibližné, odpovídající zhruba za předpokladu, že taktická letecká armáda plní všechny své úkoly v komplexu. V některých obdobích operace v závislosti na vývoji situace může ten nebo onen úkol taktického letectva nabýt mimořádného významu. V takovém případě lze považovat za samozřejmé, že úsilí letectva k plnění tohoto úkolu bude zvýšeno i na úkor plnění úkolů ostatních.

Přesto však může být toto pojednání chápáno jako přibližné vodítko pro stanovení norm a požadavků na protivzdušnou obranu našich vojsk v soudobé operaci.